

Voorstel Gemeenteraad G

Onderwerp	Uitvoering moties "geen ruimte voor wiet-ontwikkelwinkels in Enschede" en "Seksuele intimidatie strafbaar stellen"		
Portefeuillehouder	Theo Bovens (G)		
Organisatieonderdeel	Cluster Concernstaf	Aangeboden aan Raad	3 december 2021
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2100081131

Wij stellen u voor te besluiten om:

de verordening tot wijziging van de APV conform bijlage 2 vast te stellen, waardoor:

1. het verboden wordt zonder vergunning van de burgemeester een smart-, head- of giftshop (SHG-shop) te exploiteren, en;
2. straatintimidatie verboden wordt.

Inleiding

Ad 1

Met de motie "geen ruimte voor wiet-ontwikkelwinkels in Enschede" van 31 mei 2021 heeft de gemeenteraad het college opgedragen 'de maximale inspanning te leveren voor het tegengaan van het vestigen van nieuwe wiet-ontwikkelwinkels en met een uitfaseringsvoorstel naar de raad te komen'

De aanleiding hiervoor is de snelle stijging van het aantal SHG-shops in (de binnenstad van) Enschede, van 5 in 2015 naar tenminste 20 heden. SHG-shops worden als risicobranche aangemerkt, nu deze shops drugsgelateerde producten aanbieden en een aanzuigende werking op drugstoerisme hebben. Ook zijn in de periode vanaf 2015 bestuurlijke maatregelen opgelegd aan 4 winkels die als grow-, smart-, head- of giftshop zijn aan te merken, in de periode vanaf 2012 gerekend in totaal 7 keer. Vanaf 2018 is 3 keer gebleken van drugshandel/ strafbare feiten vanuit in het centrum gelegen SHG-shops (de Korte Hengelsestraat en aan De Heurne). Verdere (recente) informatie van de politie bevestigt dit beeld.

Alles overwegende wordt het wenselijk en noodzakelijk geacht om de vestiging van deze categorie winkels te reguleren. Door de genoemde maatschappelijke gevolgen onderscheiden SHG-shops zich van andere detailhandel.

Ad 2

Met de motie "Seksuele intimidatie strafbaar stellen" van 31 mei 2021 heeft de gemeenteraad het college opgedragen de APV te wijzigen en straatintimidatie, waaronder seksuele intimidatie, strafbaar te stellen. In een eerder aangenomen motie van juni 2020 om seksuele intimidatie aan te pakken is opgenomen dat indien mogelijk een artikel in de APV moet worden opgenomen waarin (straat)intimidatie wordt verboden. In een brief van het college aan de raad van 8 februari 2021 is aangegeven dat rechterlijke uitspraken in zaken van andere gemeenten duidelijk maken dat dergelijke gedragingen niet via de APV verboden kunnen worden. Een verbod middels een landelijke wetwijziging zal niet vóór 2023 van kracht zijn. De motie van 31 mei benoemt dat straatintimidatie in de APV van Alkmaar inmiddels is verboden door toevoeging van dit begrip aan het bestaande verbodsartikel tegen hinderlijk gedrag op openbare plaatsen. Voorgesteld wordt het overeenkomstige artikel in de APV van Enschede in deze zin aan te passen.

Publieksvriendelijke samenvatting

Met dit voorstel wordt uitvoering gegeven aan de motie "geen ruimte voor wiet-ontwikkelwinkels gemeente Enschede", waardoor:

1. het verboden wordt zonder vergunning van de burgemeester een smart-, head- of giftshop (SHG-shop) te exploiteren, en waarbij;
2. een Bibob-onderzoek deel uitmaakt van de aanvraagprocedure;
3. de exploitant en leidinggevendens gescreend worden op levensgedrag;
4. geen vergunning wordt verleend voor vestiging van een SHG-shop in door de burgemeester aangewezen gebieden waar een drugsgebruiksverbod geldt;
5. geen vergunning wordt verleend als vestiging van een SHG-shop conflicteert met ruimtelijk beleid, een stadsvernieuwingsplan of een leefmilieuvordering;
6. de burgemeester nadere regels kan vaststellen waarin aanvullende vestigingscriteria zijn opgenomen;
7. de vergunning wordt ingetrokken en/of een SHG-shop tijdelijk kan worden gesloten bij het niet naleven van de vergunningsvoorwaarden, of bij drugshandel en openbare orde verstoringen in of vanuit de SHG-shop.

Op grond van overgangsrecht geldt voor de op het moment van inwerkingtreding van het vergunningstelsel al aanwezige SHG-shops die voor vergunningverlening in aanmerking komen en bij verder ongewijzigde exploitatie, niet het verbod op vestiging in een door de burgemeester aangewezen gebied waar een drugsgebruiksverbod geldt, alsook niet het in de nadere regels op te nemen onderlinge afstandscriterium van 150 meter loopafstand.

Daarnaast wordt met dit voorstel uitvoering gegeven aan de motie "Seksuele intimidatie strafbaar stellen" van 31 mei 2021 en wordt straatintimidatie verboden.

Beoogd effect

Door het invoeren van een vergunningplicht voor SHG-shops in de APV wordt in overeenstemming met de opdracht van de motie "geen ruimte voor wiet-ontwikkelwinkels in Enschede", een meer beheersbare en controleerbare branche gecreëerd. Dit zal bijdragen aan het tegengaan van ondermijnende (drugserelateerde) criminaliteit en de daarmee gepaard gaan bijhorende openbare orde en veiligheidsproblematiek.

Wijziging van het Bibob-beleid maakt het mogelijk om een Bibob-onderzoek in te stellen bij aanvragen voor vergunningen voor SHG-shops en om te beoordelen of er een gevaar is dat uit criminele activiteiten verkregen of te verkrijgen voordelen worden benut of dat strafbare feiten worden gepleegd.

Met het verbod op straatintimidatie wordt beoogd dit beter te kunnen bestrijden en hiertegen handhavend te kunnen optreden.

Argumenten

Ad 1

1.1 Het opnemen van een exploitatie-vergunningstelsel in de APV is een geschikt instrument om een beheersbare en controleerbare branche te creëren. Het biedt de mogelijkheid om een ondernemer te screenen (Bibob en levensgedrag), voorwaarden te stellen die de openbare orde, de veiligheid en de leefbaarheid moeten waarborgen, en vestiging op kwetsbare of ongewenste locaties of concentratie van SHG-shops in een winkelgebied- of straat tegen te gaan. Door middel van het vergunningstelsel worden dus voorwaarden verbonden aan de vestiging en exploitatie van SHG-shops waardoor een meer beheersbare en te reguleren branche ontstaat, en waarbij malafide exploitanten kunnen worden geweerd. Om ongewenste verplaatsingseffecten tegen te gaan (waterbedeffect) gaat de vergunningsplicht in de hele gemeente gelden.

Om op aanvragen van een exploitatievergunning voor SHG-shops een Bibob-onderzoek te kunnen toepassen is een wijziging van het Bibob-beleid noodzakelijk. Daarbij wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om ook enkele tekstuele wijzigingen en aanpassingen aan gewijzigde wetgeving in het beleid aan te brengen. Wijziging is een bevoegdheid van het college en van de burgemeester, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft. Daarom is voorzien in vaststelling van het besluit tot wijziging door beide bestuursorganen.

Ad 2

1.2 Door het bestaande APV-verbod op hinderlijk gedrag op openbare plaatsen (artikel 2:47) uit te breiden met straatintimidatie en dit begrip in de toelichting op dat artikel nader te omschrijven kan beter worden opgetreden tegen straatintimidatie, waaronder seksuele intimidatie

Hiermee wordt beoogd om verschillende vormen van straatintimidatie te verbieden, waarbij het zowel kan gaan om gedragingen van een individu als van een groep. Het motief is primair gelegen in het wegnemen van de effecten van intimiderend gedrag op straat op de openbare orde. Straatintimidatie is ongewenst gedrag in de openbare ruimte waardoor anderen zich onveilig kunnen voelen. Na strafbaarstelling kunnen strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhavingsmaatregelen worden genomen. Het opschrift van het artikel wordt daartoe uitgebreid met het begrip straatintimidatie. Verder wordt in de toelichting aangeduid wat onder straatintimidatie wordt begrepen.

Risico's

Ad 1 Zonder het nemen van maatregelen bestaat het risico dat deze branche ongecontroleerd verder uitbreidt en daarmee het risico van drugserelateerde criminaliteit en overlast toeneemt.

Mogelijk gaan exploitanten in de SHG-branche na de invoering van het vergunningstelsel over op andere exploitatievormen (bijvoorbeeld door online-verkoop van drugserelateerde producten). De eventuele gevolgen daarvan voor de openbare orde en veiligheid t.o.v. de verkoop vanuit een voor publiek openstaande ruimte worden gering ingeschat.

Ad 2 Eerdere gemeentelijke APV-verboden op straatintimidatie (bijvoorbeeld Rotterdam) zijn tot nu toe steeds door de rechter onverbindend verklaard.

Reden hiervoor is dat het verbod in strijd is met de vrijheid van meningsuiting. In de APV mogen aan dit grondrecht geen beperkingen worden opgelegd. Beperkingen moeten zijn opgenomen in een wet in formele zin, bijvoorbeeld de inmiddels in procedure gebrachte wijziging van het Wetboek van Strafrecht tot strafbaarstelling van seksuele intimidatie. Anderzijds mogen gemeenten wel strafbepalingen in de APV opnemen ter bescherming

van de openbare orde. Het voorgestelde verbod op straatintimidatie wordt dan ook ondergebracht in het al bestaande verbod op hinderlijk gedrag, naar het voorbeeld van de gemeente Alkmaar. Het doel daarvan is om de openbare orde te beschermen. Intimiderend gedrag wordt daarbij gezien als gedrag wat de normale gang van zaken in de openbare ruimte verstoort. Het is echter mogelijk dat het verbod ook in deze vorm en waar het meningsuitingen beperkt in strijd is met de vrijheid van meningsuiting en daarmee juridisch niet houdbaar is. Over strafbaarstelling in deze vorm zijn nog geen rechterlijke uitspraken bekend.

Financiële dekking van het voorstel

Kosten voor vergunningverlening worden gedekt uit de geïnde leges.

Alternatieven

Ad 1 Een volledig verbod op SHG-shops is juridisch niet haalbaar, de aangeboden producten zijn op zich zelf namelijk niet verboden. Het verbieden van de verkoop ervan zou conflicteren met hogere regelgeving (de Opiumwet, Dienstenrichtlijn). Een algeheel verbod wordt ook niet noodzakelijk geacht, het doel van het vergunningstelsel is de branche meer beheersbaar en controleerbaar te maken in het kader van openbare orde en veiligheid.

Participatie

Ad 1

SHG- shops die bij de gemeente bekend zijn en die onder het vergunningstelsel gaan vallen, worden daarover schriftelijk benaderd en krijgen 3 maanden de gelegenheid een aanvraag in te dienen. Overige vergunningplichtige shops worden d.m.v. bekendmaking in het gemeenteblad geïnformeerd en zullen zich voor een aanvraag moeten melden.

Communicatie

SHG-shops die bij de gemeente bekend zijn en die onder het vergunningstelsel gaan vallen, worden daarover geïnformeerd en krijgen 3 maanden de gelegenheid een aanvraag in te dienen. Overige vergunningplichtige shops worden d.m.v. bekendmaking in het gemeenteblad geïnformeerd en zullen zich voor een aanvraag moeten melden.

Communicatie met direct betrokkenen

Ad 1

SHG- shops die bij de gemeente bekend zijn en die onder het vergunningstelsel gaan vallen, worden daarover schriftelijk benaderd en krijgen 3 maanden de gelegenheid een aanvraag in te dienen. Overige vergunningplichtige shops worden d.m.v. bekendmaking in het gemeenteblad geïnformeerd en zullen zich voor een aanvraag moeten melden.

PR over het besluit

Na vaststelling van het besluit door de raad zal de pers worden geïnformeerd.

Rechtsgeldige bekendmaking van gemeentelijke regelgeving

De besluiten tot wijziging van de APV, tot vaststelling van de nadere regels SHG-shops en tot wijziging van de Beleidsregel Wet Bibob gemeente Enschede 2019 worden bekend gemaakt in het gemeenteblad en treden op 1 januari 2022 in werking.

Vervolg

Het college acht met voorliggende voorstel de beide genoemde moties als voldoende uitgevoerd.

Na invoering van het vergunningstelsel wordt de raad jaarlijks geïnformeerd d.m.v. het door het college vast te stellen Uitvoeringsprogramma Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaven (BVTH). Het BVTH zal in november 2021 ter informatie aan de raad worden aangeboden.

Bijlagen

concept raadsbesluit tot wijziging van de APV

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

E.A. Smit

drs. Th.J.F.M. Bovens